

Рецензент
Колунаєва А.А.
доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЗПР В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

К.А.Шапочка

У статті проаналізовано явище інклюзивного навчання, формування комунікативних умінь та навичок у молодших школярів із ЗПР в умовах інклюзивного навчання.

Ключові слова: діти із ЗПР, інклюзивне навчання, формування комунікативних умінь та навичок.

В статье проанализировано явление инклюзивного обучения, формирования коммуникативных умений и навыков у младших школьников с ЗПР в условиях инклюзивного обучения.

Ключевые слова: дети с ЗПР, инклюзивное обучение, формирование коммуникативных умений и навыков.

The phenomenon of inclusive education, children with learning disabilities skills formation in the process of inclusive education has been analyzed in the article.

Key words: children with learning disabilities, inclusive education, communicative skills formation.

Глобалізація з її суперечливими явищами, що має тенденцію до посилення, висуває перед освітою складне завдання: підготувати молоде покоління до життя в умовах багатонаціонального і полікультурного простору, виробити уміння спілкуватися і співпрацювати з людьми різних національностей.

Однією із форм навчання дітей з особливими освітніми потребами є нова, але визнана у багатьох країнах світу інклюзивна форма освіти, яка забезпечує безумовне право кожної дитини навчатися у загальноосвітньому закладі за місцем проживання із забезпеченням усіх необхідних для цього умов.

Питанню інклюзивної форми освіти приділено увагу багатьох вчених, таких як Засенко В. В., Колунаєва А.А., Литовченко, Назарини В.В., Таранченко О.М., С.В..Мацьків Х.та ін.

Вивчення проблеми формування комунікативних умінь та навичок у молодших школярів із ЗПР на уроках англійської мови в умовах

інклюзивного навчання передбачає визначення базових понять, які є передумовою наукового обґрунтування суті цього феномену.

Проблема вмінь та навичок висвітлюється в роботах А.М. Алексюка, А.А.Боброва, С.І.Висоцької, Ю.О.Грица, І.О. Зимньої, Н.Г.Казанського, В.В.Краєвського, І.Я.Лернера, Н.О.Ложкарьової, Р.Ю.Маргинової, Н.О.Менчинської, Т.С.Назарової, В.А.Опищука, В.Ф.Паламарчук, С.І.Пасова, Ю.А.Руденко, О.Я.Савченко, І.Татаріної, А.В.Усової, В.С.Шубинського.

Для того, щоб виховання було ефективним, у дитини необхідно викликати позитивне ставлення до навчання. Це ставлення завжди формується в діяльності, через складний механізм взаємовідносин, спілкування. Особистість може жити і існувати тільки в спілкуванні з іншими. Поза спілкуванням, в ізоляції від суспільства особистість не може розвиватися, не може існувати. Тільки в спілкуванні з дорослими, зі своїми ровесниками формується особистість дитини.

Так, коли діти з особливими освітніми потребами навчаються разом із здоровими дітьми, у всіх них є рівні можливості досягти успіху. Діти з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних класах, починають прихильніше ставитися до оточуючих, у них зростає інтерес до навчальної діяльності та спілкування, формуються комунікативні уміння та навички, з'являється мотивація до самоконтролю. Найбільш позитивно інклюзивне навчання впливає на соціально-емоційну сферу дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їхньої творчості та фізичний розвиток.

Згідно із статутом Організації Об'єднаних Націй, Всесвітньою декларацією про права людини діти-інваліди мають рівні права і можливості з іншими людьми. Конвенція про права дитини та Декларація про права інвалідів, які прийняла Генеральна асамблея ООН, серед пріоритетних прав дитини з особливими потребами називає право на освіту, медичне обслуговування, професійну підготовку та трудову діяльність.

Конвенція ООН про права дитини як документ міжнародного рівня автоматично висуває вимоги до кожної держави щодо приведення національного законодавства у відповідність з цією "всесвітньою конституцією прав дитини". Напа держава на цьому шляху робить свої прогресивні кроки.

Так в межах всіх країн Європи заохочується надання інклюзивної освіти – іншими словами, як сказано в Статуті Люксембурга (1996) «Школи для всіх» надає твердий фундамент, який створює однакові можливості для учнів з різними видами особливих потреб у всіх аспектах їх життя (освітнє, професійне навчання, робота і громадське життя). Головна думка першого видання «Ключових Принципів» Європейського Агентства з розвитку спеціальної освіти (Key Principles for Promoting Quality in Inclusive Education) була використана в підготовці цього документа: «Такий вид освіти вимагає створення системи гнучкої освіти, яка б змогла задовольнити різноманітні і часто складні потреби окремих учнів»

Головним для «Ключових Принципів» - є необхідність надання рекомендацій які були б корисними для основної маси людей, так само як і для засновників політики освіти, якщо мова йде про розширення кола зацікавлених.

Як зазначає Аманда Уоткінс (2007), треба враховувати різні національні особливості інклюзії, всі країни знаходяться на різних етапах включення.

Не зважаючи на сучасну різницю в національному контексті щодо включення (інклюзії), країнами-членами агентства були обговорені основні принципи політики включення, які з'явилися в останніх тематичних проектах агентства.

Широкої підтримки набуває ідея того, що розвивати поняття інклюзивної освіти потрібно у більш широкій категорії учнів які сприймають виключення зі школи серйозніше ніж ті, що мають особливі потреби. Це пов'язано з підтвердженням того факту, що якість освіти для звичайних учнів та учнів з особливими потребами повинно бути однаково якісною.

На Європейському рівні існують документи, які визначають цілі членів держав стосовно підтримки учнів з особливими потребами, які мають на увазі рівень обов'язків з боку країн Європи у здійсненні пріоритетів.

Більшість з них це заяви пріоритетів Ради які повністю відносяться до освіти, наприклад Звіт Ради освіти Європейської Ради Конкретні майбутні цілі освіти і професійної підготовки (2001), Повідомлення комісії згідно базової системи показників та критеріїв моніторингу успіхів у напрямку досягнення цілей Лісабона в галузі освіти і професійної підготовки.

Хоча існують також ряд основних документів які зосереджені спеціально на учнях з особливими освітніми потребами та їх включенні в загальну систему освіти. Однією з перших дат є 1990 рік – за постановленням Ради міністрів освіти відносно інтеграції дітей та молоді з особливими потребами у звичайну систему освіти. Після цього члени країн ЄС ратифікували Стандардні правила організації рівних можливостей для людей з особливими потребами.

В наслідок в 1996 році Рада опублікувала резолюцію про Права людей з особливими потребами та опублікувала Заяву про рівність можливостей. В 2001 році вийшла резолюція Європейського парламенту з приводу безбарерності Європи для інвалідів.

В 2003 році слідом за резолюцією Парламенту відносно юридично обов'язкового документу ООН стосовно захисту прав та гідності людей з особливими потребами, вийшла резолюція Ради 2003 року з питань допомоги зайнятості та соціальної інтеграції людей з особливими потребами, а також Резолюція ради 2003 року щодо рівних можливостей для учнів та студентів з особливими потребами в галузі освіти та професійної підготовки.

На міжнародному рівні, головні правові основи впливу на інклюзивну освіту, висловлені у політиці керуючих принципів ЮНЕСКО з інклюзивної освіти (2009) починаючи з Універсальної декларації прав людини (1948).

переходячи до конвенції проти дискримінації в галузі освіти (1960), конвенції прав дитини (1989), конвенції захисту та розвитку різної культури (2005). Нещодавно, конвенцію щодо прав людей з особливими потребами, особливо статтю 24, позначили як головний елемент, так як вона підтримує інклюзивну освіту.

Більшість європейських країн ратифікували Саламанську декларацію ЮНЕСКО та основи для роботи у галузі спеціальної освіти (1994). Ця колективна заява є головною фокальною точкою зору для потреб освіти у Європі. Це ключовий елемент у концентувальних рамках політики багатьох країн. Усі європейські країни погоджуються з тим, що принципи про які йдеться у Саламанській декларації повинні підтримувати політику освіти. Ці принципи наголошують на рівних можливостях, доступності навчання, поваги до індивідуальних відмінностей та якісної освіти.

Добре організована інклюзивна освіта допоможе і батькам інших дітей по-новому подивитися на явище інтеграції та надасть докази того, що діти з особливими освітніми потребами не лише не зашкодять їхнім дітям отримувати повноцінний розвиток, а навпаки - нададуть додаткові можливості щодо цього.

Література:

1. Ворон М.В., Найда Ю.М. Інклюзивна освіта: українські реалії/журнал «Підручник для директора», видавництво «Плеяди», червень, 2006.

2. Колупаєва А.А. Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи /Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія.- К.: Педагогічна думка, 2007 р. – 458 с.

3. Колупаєва А.А., Найда Ю.М. Здійснення процесу оцінки та розробки індивідуального навчального плану/ Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально – методичний посібник/Кол.:авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред.Даниленко Л.І., - К.:2007.- 128с.

4. www.european-agency.org

5. www.un.org/disabilities/countries.asp?navid=17&pid=16